

НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Борислав Димитров Иванов, д.м.
Ръководител на Катедра по клинични медицински науки
Медицински Университета Варна, Факултет по Дентална Медицина
Първа клиника по нервни болести, УМБАЛ „Св. Марина“ Варна,

Определен за член на Научното жури, съгласно Заповед № Р-109-37/25.01.2023 г. на
Ректора на МУ – Варна

Относно дисертационен труд за придобиване на научно и академично звание
„доктор“ на тема:

„ПРОФЕСИОНАЛНА ПРЕДИСПОЗИЦИЯ ПРИ АСИМПТОМНИ ИНСУЛТИ“
с автор Д-р Владина Мирославова Димитрова- Кирилова, редовен докторант към
катедра „Оптометрия и професионални болести“ на МУ- Варна

Дисертацията на д-р Димитрова се състои от 122 страници като в литературния обзор са включени 507 източника, от които 10 на кирилица и 497 на латиница. Повечето (60%) от цитираните публикации са от последното десетилетие. Дисертационният труд е илюстриран със 17 таблици, 21 фигури и 5 приложения. Статистическият анализ е направен с помощта на най-съвременните статистически инструменти като SPSS v 25 и Jamovi 2.2.0.

Мозъчно-съдовите заболявания са сред първите места като причина за инвалидизация и смъртност. Това ги прави социалнозначимо заболяване, влошаващо качеството на живот, в това число и сред работоспособното население. Средната възраст за реализиране на инсулт страните със среден общ доход е с 15 години по-ниска, отколкото в страните с висок, което води до подчертано отрицателно въздействие върху социално-икономическото развитие, тъй като хората са най-засегнати в пика на техния професионален живот. Предвид значително по-голямата честота на асимптомната, „тиха“ мозъчно-съдова болест (АМСБ), сравнена с честотата на мозъчния инсулт, трябва да се отчете нейното голямо значение като заплаха за здравето на популацията. Счита се, че на всеки симптоматичен инсулт отговарят около 10 „тихи“ мозъчни инфаркта. Професионалните фактори са неизменна част от живота на работника, с продължително въздействие и с висока интензивност. Ето защо изучаването на тяхното вредно въздействие, вкл. и ролята им в развитието на асимптомни инсулти е толкова важно и актуално.

Научният труд има ясна научнообоснована цел: „Да се проучи ролята на професионалните фактори в развитието на асимптомни исхемични нарушения на мозъчното кръвообращение (аИНМК) при пациенти в трудоспособна възраст“. Поставени са шест конкретни задачи и са формирани пет работни хипотези. Задачите и хипотезите са логично формулирани, съобразно предварителните проучвания и подчинени на поставената цел.

Обект на изследването са общо 151 пациенти, разделени в две групи. Първата група се състои от 41 пациента, със съдови рискови фактори, без анамнестични и

клинични данни за мозъчен инсулт или ТИА, с наличие на магнитно-резонансни промени, описващи се като хиперинтезни лезии на бялото мозъчно вещество с вероятно съдова етиология, лакунарни инфаркти, мозъчни микрохеморагии или мозъчна атрофия. Втората група включва 110 пациента, със съдови рискови фактори, без анамнестични и клинични данни за мозъчен инсулт или ТИА, без наличие на магнитно-резонансни промени. При участниците е проведено клинично изследване, уточнени са съдовите и поведенческите им рискови фактори (чрез медицинака документация и анкета), снета е подробна професионална анамнеза (чрез попълване на анкета). За целите на проучването са проведени лабораторни и невроизобразящи изследвания (магнитно-резонансна томография). Използвани са оценъчни скали: The Workplace Stress Scale (WSS); за когнитивно увреждане - Montreal Cognitive Assessment Test (MoCA); за тежест на депресия - Patient Health Questionnaire-9 (PHQ-9).

Получените резултати са успешно анализирани и представени нагледно в таблици и графики.

Обработката на данните от демографските и общите данни за пациентите не показва статистически значимо различие между двете групи. Такова се наблюдава единствено от отношение на средната възраст, като тя е по-висока в групата с МРТ изменения.

Диагностицираните хипертонична болест, захарен диабет и исхемична болест на сърцето показват корелация с наличието на МРТ промени и обуславят по-висок риск. Установява се корелационна връзка между по-дългия трудов стаж, по-дългата работна седмица, длъжността-работни и работата-на открито и наличието на МРТ промени. Изчислява се по-висок риск за МРТ лезии при трудов стаж между 20-30г. и 31 и 40 г., с сравнение с пациентите, с трудов стаж 10-20 год. Групата с МРТ лезии показва статистически значим по-висок среден брой работни часове, като работна седмица >55 часа повишава риска от асимптомни лезии. Най-голям брой от професионалните фактори (трудова стаж, часове/седмично, работна поза, тежест на труда) се свързват с наличието на хипертонична болест.

Наличието на органични разтворители, газове, шум и вибрации в работната среда статистически значимо корелира с данните за МРТ промени. При пациентите с МРТ промени се изчисляват значимо по-високи стойности от Стрес-скалата и по-високите стойности са показател за повишен риск от МРТ лезии. Не се открива статистически значима разлика между двете групи по отношение резултатите от МоСА-тест.

В заключение са обобщени най-важните резултати от проучването. Дисертационният труд завършва с осем конкретни извода, четири приноса, с оригинален и четири с потвърдителен характер. Авторефератът е структуриран в съответствие с изискванията, като съдържанието му отговаря напълно на дисертационния труд. Онагледен е с 10 таблици, 16 фигури и 5 приложения.

Като препоръки бих искал да посоча следното: към цитираните източници на кирилица биха могли да бъдат включени повече български автори. Също така, изработената за целта анкетна карта би могла да бъде включена към приносите от научния труд.

В заключение, смятам, че настоящата дисертация третира актуален и важен проблем с интердисциплинарна насоченост. Трудът е добре структуриран и написан. Целта е ясно дефинирана и успешно изпълнена. Изводите отговарят на поставените цел и задачи и са полезни за клиничната практика в областите и на професионалните заболявания, и на неврологията.

Всичко гореизложено ми дава основания да апелирам към членовете на уважаемото научно жури да гласуват положително за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ на д-р. Владина Димитрова- Кирилова.

Дата: 21..03.2023 г.
Варна, България



Подпис:

МБАЛ „Света Марина“ Варна
Първа Клиника по нервни болести
Доц. Б. Иванов, д.м.
Доц. Д-р Борислав Иванов, дм